

tt1 2020

A kiadvány a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával
jött létre a Közösségi Építészetért Alapítvány
“Kelet-középeurópai mesterkurzus megvalósítására a
BME Építészmérnöki kara Középülettervezési tanszéke
III-V. évfolyam számára, valamint kapcsolódó kiadványra”
című, 101108/00505 pályázati azonosítójú pályázat részeként.

tt1 2020

04

Bevezető

Középülettervezési
Tanszék TT1 2020

08

Helyszínek

Két kiállítótér – A
kurzus tervezési
feladatai

14

Előadások

A kurzus meghívott
előadásai

20

Vendéglátás itthon

Első feladat –
Kelenföldi Kismotor-
és Gépgyár

40

Vendégségben otthon

Második feladat –
House of Art Ceske
Budejovice

64

Impresszum

Alkotók, meghívottak és
támogatók

bevezető

2020 Tanszéki terv 1. Budapest – České Budějovice

2020 tavaszán a BME Középülettervezési Tanszék TT1 tárgya egy budapesti és egy külföldi helyszín megismerésével az építészeti kiállítások témáját járta körül. Hogyan, hol, kinek és miért állítunk ki házakat és terveket? Egyáltalán ezeket mutatjuk be, vagy új történeteket szövíünk belőlük? Mit lehet tanulni az újrameselésből?

A félév során két, kis csoportban végzett feladat kapcsán kiállításokat terveztünk. Budapesten, a régió kortárs építészeinek munkáit bemutató tárlatot rendezünk be egy fiktív kiállítóteremben ("Vendéglátás ithon"), majd České Budějovice egy valóságos építészeti kiállítóterébe terveztünk 20. századi magyar építészeket bemutató kiállítást ("Vendégségben otthon"). A közös gondolkodás

eredményeit, akárcsak 2018-ban és 2019-ben, év végén ismét nyomtatott szubjektív atlaszban, tanulmányfüzetben mutatjuk be.

Kutatásunk a félév során mindig tervezés alapú volt. A rendelkezésre álló idő rövideje miatt tudatosan egyetlen kép vagy makett készítésére fókuszáltunk, amelynek tervezése során a sebészeti műtétek analógiájára a valóság jelentős részét (az egész testet) letakartuk, csak a beavatkozás területére koncentráltunk. Munkánk során folyamatosan egységes nyelvetet, formátumot és kötött műfajokat használtunk - egyrészt a kötet tartalmának összefogása, másrészt az adott műfajokban (montázs, makett, képalpotts) való jártasság megszerzése miatt.

2020. április elején három napos dél-csehországi utazásra indultunk volna, hogy megnézzük a Miller & Maranta Architektken kiállítását a House of Art České Budějovice kortárs építészeti és művészeti kiállítóterében, és ennek apropóján felfedezzük a régió kiemelkedő építészeti alkotásait többek közt Brnoban, Zlinben, Ostravában és Pozsonyban. Utazásunkat azonban a koronavírus járvány végül megakadályozta.

A Galerije současného umění a architektury (House of Art České Budějovice) tereiben évente két alkalommal hívnak meg jelentős nemzetközi építészirodákat, az utóbbi években az apró kiállítóterben megfordult a Barozzi Veiga

Architects, a GutGut, az Aires Mateus iroda, a Büchner Bündler Architekten, a Sergison Bates Architects, a Tham & Videgård Arkitekter, Peter Märkli, Martin Rauch, Smiljan Radic, az RCR Arquitectes, a Caruso St John, a Pezo von Ellrichshausen és a Marte. Marte iroda is.

Az éppen aktuális kiállítás kiállítás megtekintése remek alkalom lett volna arra, hogy a hallgatók megtapasztalhassák a friss, nemzetközi építészeti diskurzus egyik aktuális témáját, valamint arra, hogy a kelet-közép-európai régió építészeti értékeivel, kortárs építészettel és kulturális kölcsönhatásaival is megismerkedhessenek.

helyszínek

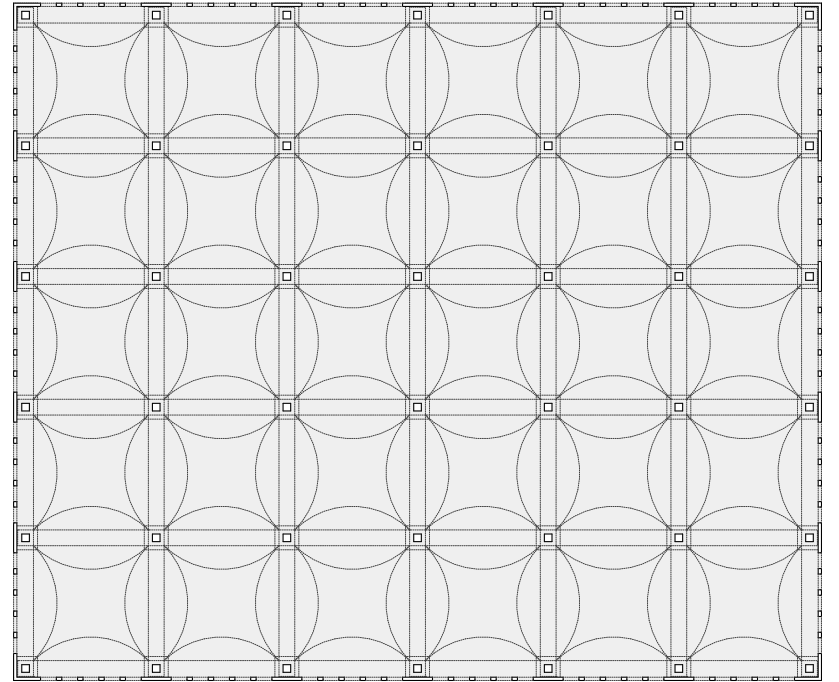
Két kiállítótér

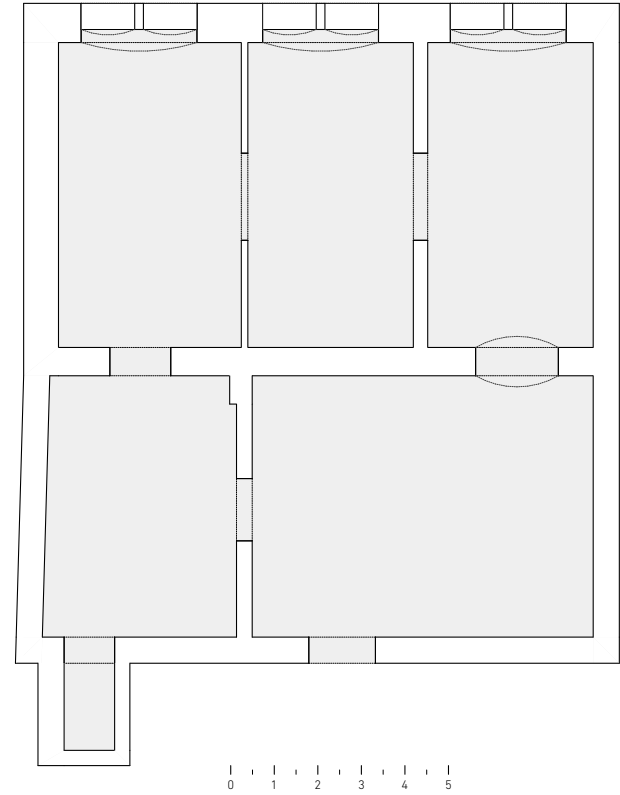
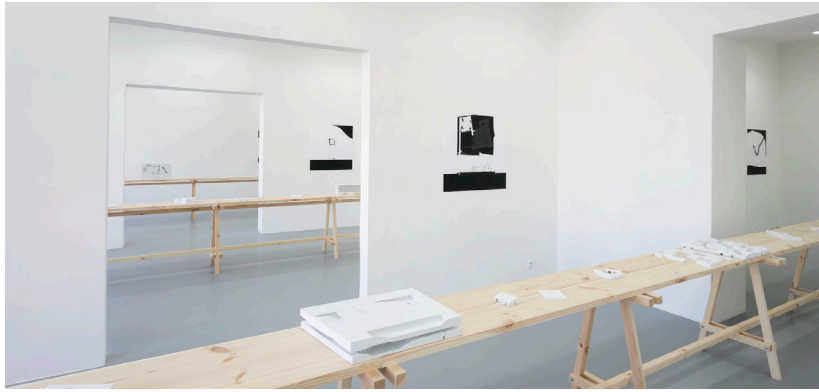

A két tervezési feladat (“Vendéglátás itthon” és “Vendégségben otthon”) kapcsán egy fiktív és egy valóságos, nagyon is jól működő kiállítótérrel foglalkoztunk. Előbbi Budapesten méltatlan sorú, grandiózus tér; utóbbi České Budějovice-ben aprócska kis kortárs építészeti és képzőművészeti galéria. Míg itthon a régió kiemelkedő kortárs építészeti alkotásait gyűjtő, rendszerező és bemutató PACE (Public Architecture in East-

Central Europe) számára terveztünk kiállítást, addig vendégségben külföldön Janáky István építészetét és jelentőségét körbejáró kiállítást képzeltünk el. A helyszínek választása szimbolikus jelentésű, hiszen a témák és helyszínek tudatos párosítása aláhúzza és hangsúlyozza, milyen fontos szerepe lehetne a hasonló kezdeményezéseknek, a regionális kulturális kölcsönhatások erősítésének.

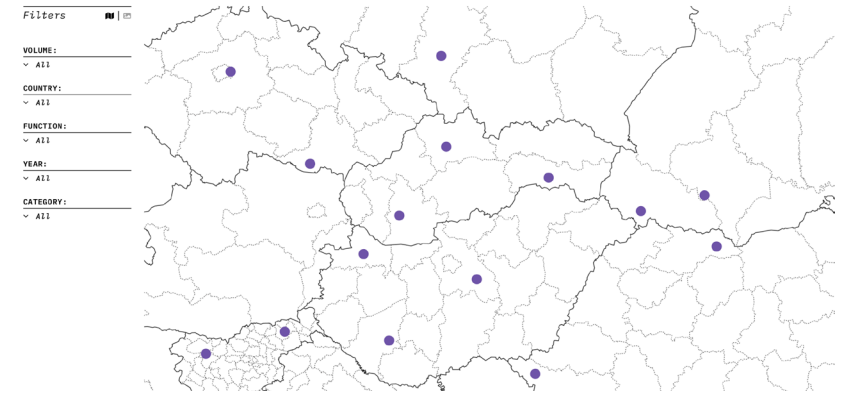

P.A.C.E.

PROJECTS JURY ABOUT CONTACT

A kurzus során meghívott előadóink közül elsőként Fazekas Katalin DLA (BME Középülettervezési Tanszék) a tanszék PACE (Public Architecture in East-Central Europe) kezdeményezését, frissen formálódó honlapját, kurátori rendszerét és első, bevezető évét mutatta be az első feladathoz kapcsolódóan (2020.02.20).

Haba Péter PhD, a MOMÉ egyetemi docense friss, Magyar ipari építészet 1945-1970 című könyve kapcsán szintén az első feladathoz kötődően a tervezési helyszín vasbeton héjszerkezetű csarnokának építészettörténeti kontextusáról tartott előadást, gyors áttekintést adva a korszak hasonló hazai és nemzetközi innovatív építészeti alkotásairól (2020.02.20).

e1őadások

A kurzus meghívott előadói

Biri Balázs, a Hetedik Múterem építészete készülő doktori értekezése apropóján volt vendégünk, egyaránt beszélt az építészeti kiállítások alapvető kihívásairól, inspiráló tipológiáiról és saját, megvalósult kiállítási munkáiról is (2020.02.27).

Ember Sári képzőművész egy egészen más megközelítésben saját munkáinak erős atmoszférájú, saját tervezésű kiállításairól mesélt, előadásán egyaránt szó esett a nagy gonddal megtervezett installációk sajátos tervezésmódszertanáról is (2020.02.27).

Guba Sándort és Hámori Pétert, a Gubahámori építészeit szintén egészen egyedül alkotói megközelítésük miatt hívtuk vendégül. Munkáikban, azok bemutatásában az animáció és a kollázs műfaji kísérleteivel találkozhatunk, megismert alkotói módszereik látványosan inspirálták a hallgatók munkáját (2020.03.05).

Kronavetter Péter DLA előadása a Zsuffa és Kalmár Építész Múterem egy tervezési munkája mentén az első feladathoz kapcsolódóan az ipari épített környezet (Goldberger gyár, Óbuda) kulturális hasznosításában rejlő lehetőségeket tárta fel (2020.03.12).

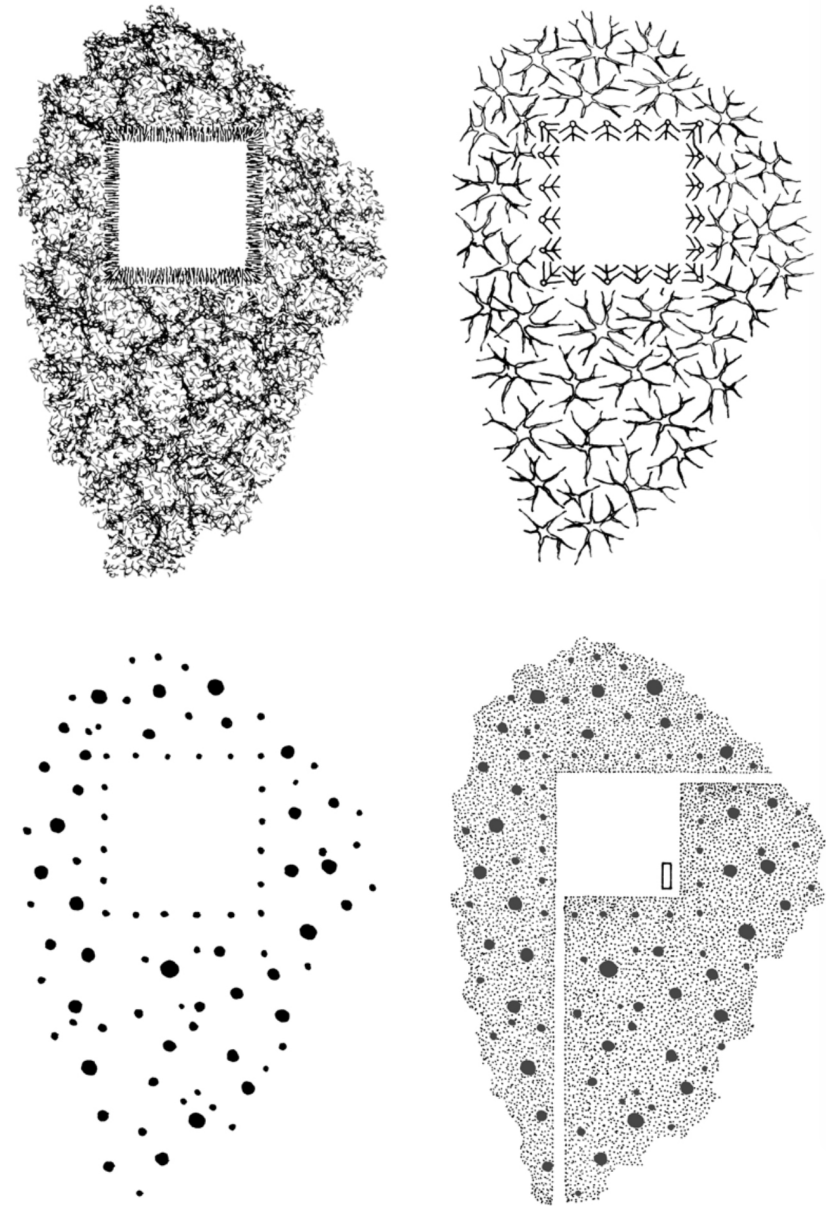

Herczeg Tamás DLA és Barcza Dániel DLA a második feladat kapcsán Janáky István témavezetésével készülő doktori értekezéseik ("Magyarországi falusi ravatalozók építészete – Alkalmak az építész ösztönöknek kiművelésére, egy lehetetlennek látszó feladat megismerésére" illetve "Tér és táj – Növényépítészeti falusi

temetőben") apropóján beszélgettek velünk. Kutatásaikból elindulva eljutottunk Janáky inspiráló gyűjtőszendélyéhez, illetve a közös munka megosztott személyes emlékeikig, így segítve a hallgatókat az alkotói személyiség, az alkotások mögött húzódó hús-vér alkat pontosabb megismerésében (2020.04.16).

vendéglá- tás ittthon

Első feladat – Kelenföldi Kismotor- és Gépgyár

“Nincs olyan mából fúvott palack, amibe bezárhatnám magam, lubickolhatnék benne. Valamennyi igeidőre szükségem van.”
(Mészöly Miklós)

A félév első felében az egykori kelenföldi Kismotor- és Gépgyár (Budapest, Prielle Kornélia u. 4.) üzemi csarnokának megtisztításával és belakásával foglalkoztunk. A jelenleg több bérlő által használt épület felaprózott tereit újra egységes egészként értelmezve tervezünk a régió válogatott kortárs épületeit bemutató kiállítást.

Feladatunk alapját a Középülettervezési Tanszék 9 ország együttműködésben készülő, a régió építészetét feltérképező kezdeményezése adta (PACE - Public Architecture in East-Central Europe), amelyet Fazekas Katalin, a PACE egyik magyarországi szervezője mutatott be. A 2020-ban

első évével indult, hosszútávú kezdeményezés évről évre Kelet-Közép-Európa legrangosabb középületeit gyűjti össze három kategóriában (Innovative Public Spaces, Sustainable Communities és Recollective Architecture).

A feladat során nem a csarnok kiállítóterként való hasznosításának építészeti tervezésével foglalkoztunk, hanem kurátorként és kiállítástervezőként az egykori ipari épület karakteres tereinek értelmezésével hoztunk létre ideiglenes pop-up kiállítást. A feladat az 5x6 raszteres épületen belül a kiállítási installáció megtervezése, illetve a kiállítás dramaturgiájának téri megfajlaltása volt.

A feladat kidolgozása során óráról órára következetes munkavégzés folyt, melynek vezérfonalát a kollázs, mint munkamódszer adja.

Építészeti szabadulószoa

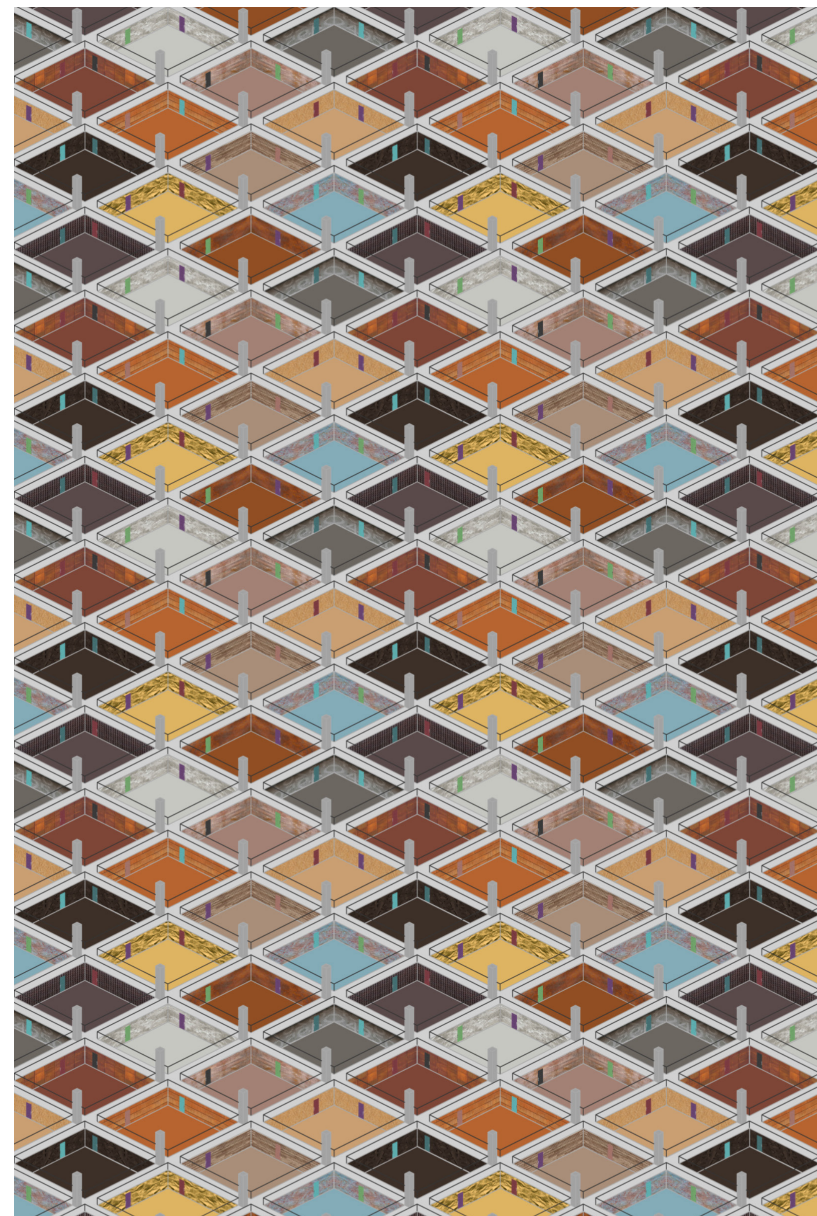
Gyöngyösi Eszter, Nagy Olivér

Nyomozz! Tanulmányozz izgalmas épületeket! Ismerd meg a szomszédos országok építészetét! Fedezd fel a PACE díjazott épületeit egy rendhagyó, nyomozásra indító kiállítás keretein belül!

Az egykori Kismotor- és Gépgyár 6x5-ös raszterében 27 különböző házat ismerhetsz meg a 27 tematikusan berendezett szobában. A termekben kiállított (a kiállítás idejére kölcsönként) bútorok, a fal mélyedéseiben elhelyezett makettek, a falakon olvasható műleírások és képek mind egy-egy épület hangulatát hivatottak megidézni. Tanulmányozásuk közben keresd a számozás

ajtó kódjait, hogy újabb szobákba nyithass be. De vigyázz! Ha kímész az ajtón, 1 perced van, hogy a szemben lévő ajtón bemerj, ellenkező esetben a szobák körül lévő menekülőfolyosókon vissza kell térned a kezdőponthoz. A játékot a csarnok négy sarkában fejezheted be. Itt lépcsők vezetnek a szobák közötti folyosók tetejére, ahonnan áttekintheted a bejárt utadat, a korlátokon kihelyezett táblák alapján megismerheted a kimaradt épületeket, vagy segíthetsz a még lent nyomozóknak.

Ha teheted, látogass el hozzánk, a játék után nem fogsz csalódottan távozni!

Határtalanul

Gaál Renáta Dóra, Szilágyi Eszter

„Mi (...) a művészet? - Ez a mértéktelenül szabad valami, amelynek egyetlen feltétele kööttsége sincs, de határtalan szabadságában akármilyen kötöttséget elbírt. Szépséggé-rögzített emberi megnyilvánulás.”

(Weöres Sándor)

A kiállítás tervének koncepciója, hogy játékos módon lehessen megismerni a közép-európai kortárs középületeket, miközben a látogatók szabadon bejárhatják és felfedezhetik a magyar ipari építészet egyik kiemelkedő terét. A pillérek között kifeszített áttetsző anyagok lehetővé

teszik a csarnok átláthatóságát és hangsúlyozzák karakteres pillérrendszerét is. A fehér anyagok és a rajtuk átszűrődő fény sejtelmes hangulatot terem. Kíváncsivá tesznek: „Mi lehet a következő rétegen túl?”. Készítést érzünk a tér felfedezésére. A határtalan fehérségben a textílek által kijelölt út biztosítja a tájékozódást, a rajtuk kincsként felbukkanó nyomtatott képek, rajzok és hímzett szövegek pedig információval szolgálnak a kiállított épületekről. A létrejövő rétegzettség szimbolizálja ezek összetartozását és lehetőséget ad, hogy több nézőpontból szemlélhessük a terveket.

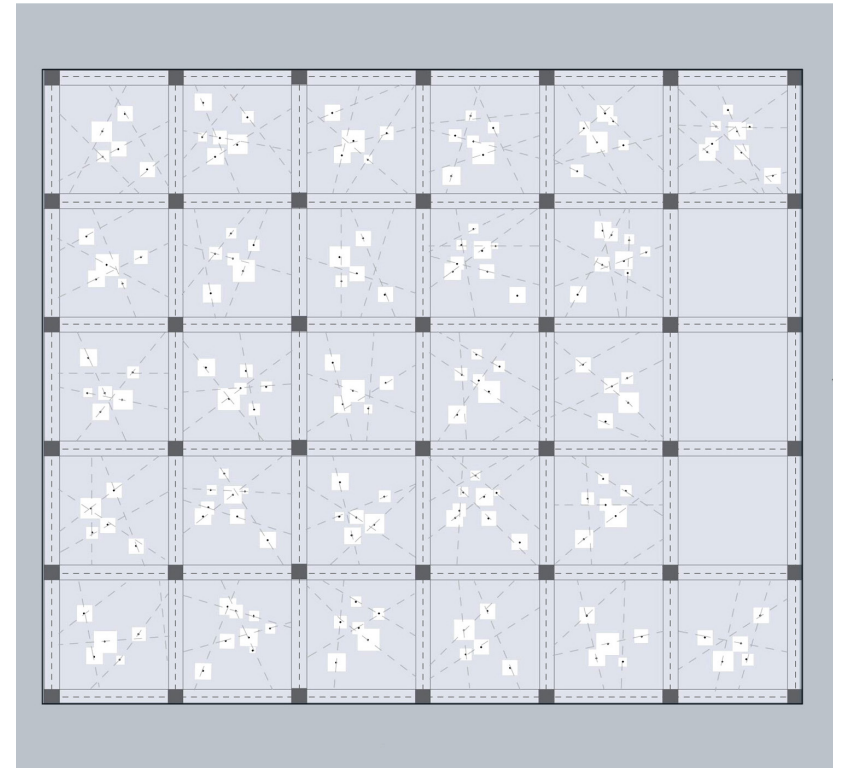
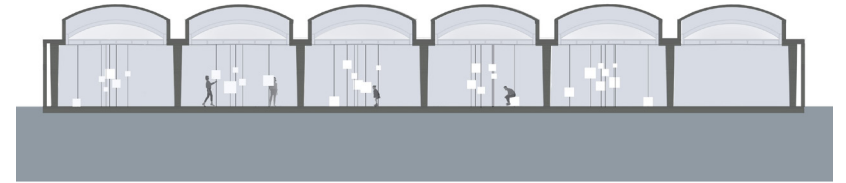
Bete-kincs

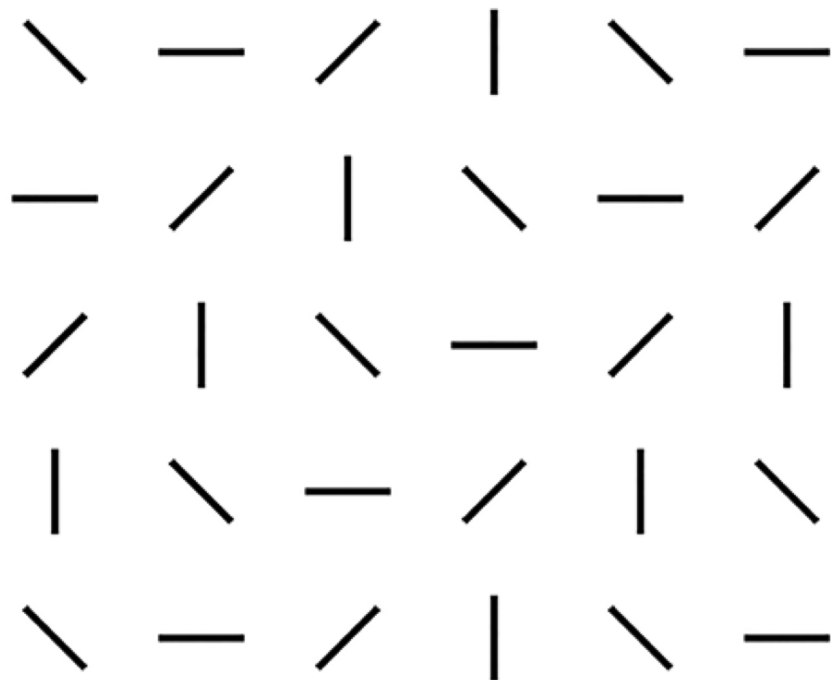
Lésztán Enikő, Orosz Helga

Számunkra egy ideális kiállítás nem egyenlő az információk szimpla átadásával, kiállított tárgyak körbejárásával, végtelennek tűnő szövegekkel. Nekünk egy olyan teret jelent, ahol az ember jólérve magát, kikapcsolódva a hétköznapiok szürkeségéből tudhat meg többet az adott témáról.

Célunk az volt, hogy a mai rohanó világban élő, információk sokaságával elárasztott embereket kizökkentsük és lelassítsuk. Időt adunk a felfedezés élményére, és a látogatókra bizzuk mennyit szeretnének befogadni. Az általunk tervezett kiállítási tér egy rendkívül szokatlan, érdekes és izgalmas látványt nyújt, melyben a résztvevők

önállóan, saját tempójukban ismerkedhetnek meg a különböző nemzetek építészetével. A tér 5x6-os raszterekre bontható, és a raszterekben egy-egy épület kerül kiállításra. Maga az információ, legyen az kép, szöveg vagy makett, egy-egy kockába van elrejtve, a kockák pedig egy kötélen vannak kifeszítve. A dobozok a térben elszórva helyezkednek el, így a kötélen mozgatásával lehet elérni, hogy a kiválasztott elem szemmagasságba kerüljön és belelássunk, ám raszteren belül a kockák egymással kapcsolatban vannak, az egyik elem mozgatásával egy másik megmozdul. Ennek az az eredménye, hogy a kiállítás sosem válik állóvá, folyamatos mozgásban van.

Forgásban

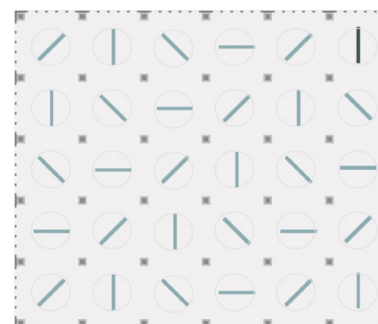
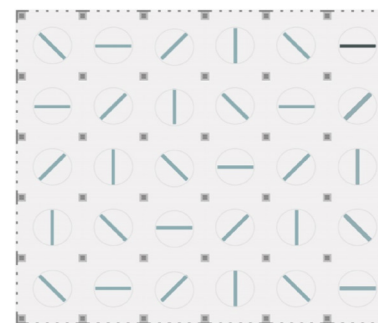
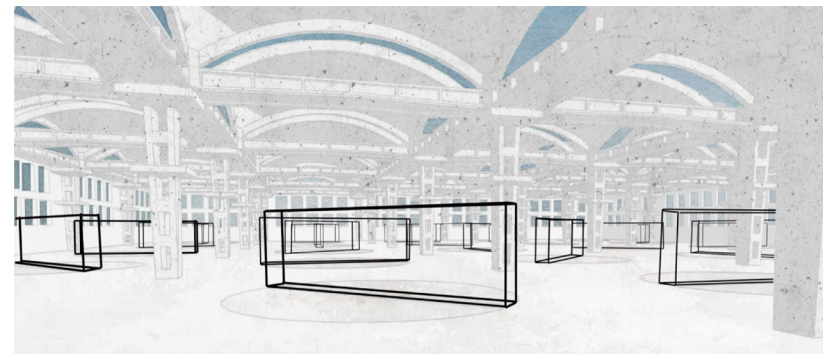
Czap Tímea, Szvath Réka

A koncepció alapja, hogy a kiállítandó házak között nincs két egyforma, mindegyik egyedi, éppen ezért bemutatásuk sem lehetséges egy séma lekövetésével, hanem azok karaktereit kiemelve szeretnénk létrehozni az installációt, amelyet a házak tervezőivel együtt dolgozva képzelünk el.

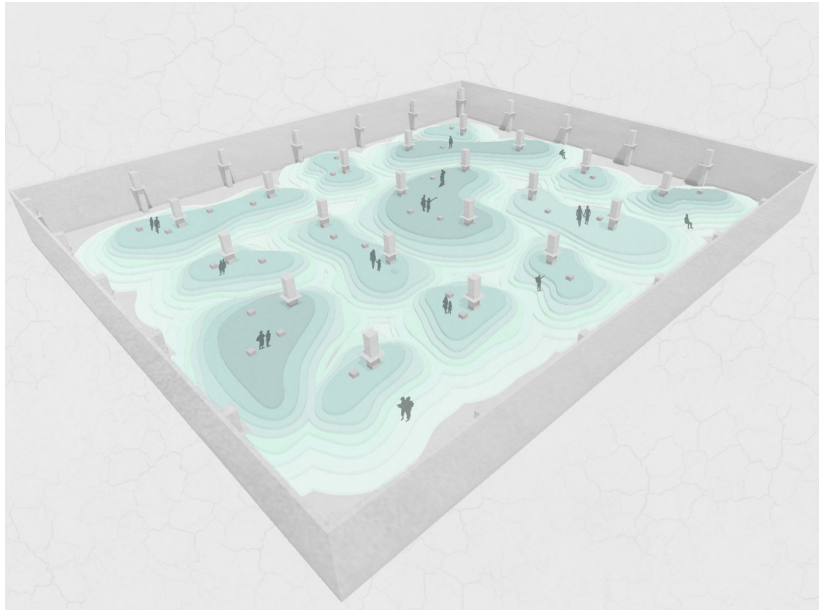
Ehhez azonban szükséges egy rendszer, amely elég rugalmas, hogy ezeket az egyéni nézőpontokat megmutassa, ugyanakkor, ne káosz, hanem átláthatóságot eredményezzen, valamint illeszkedjen a gyár stílusához, struktúrájához.

A rendszer elemeit fekete fém keretek alkotják, melyet a padlóban elhelyezett tartó és mozgató szerkezet üzemeltet. Minden elem össze van kapcsolva, így mozgatásuk csak egyszerre lehetséges, ezzel megőrizve a rendezettség érzését.

A keretekben további hasábok kerülnek elhelyezésre, amelyek mozgathatóságuk révén minden oldalról információt szolgáltatnak a kiállított épületről.

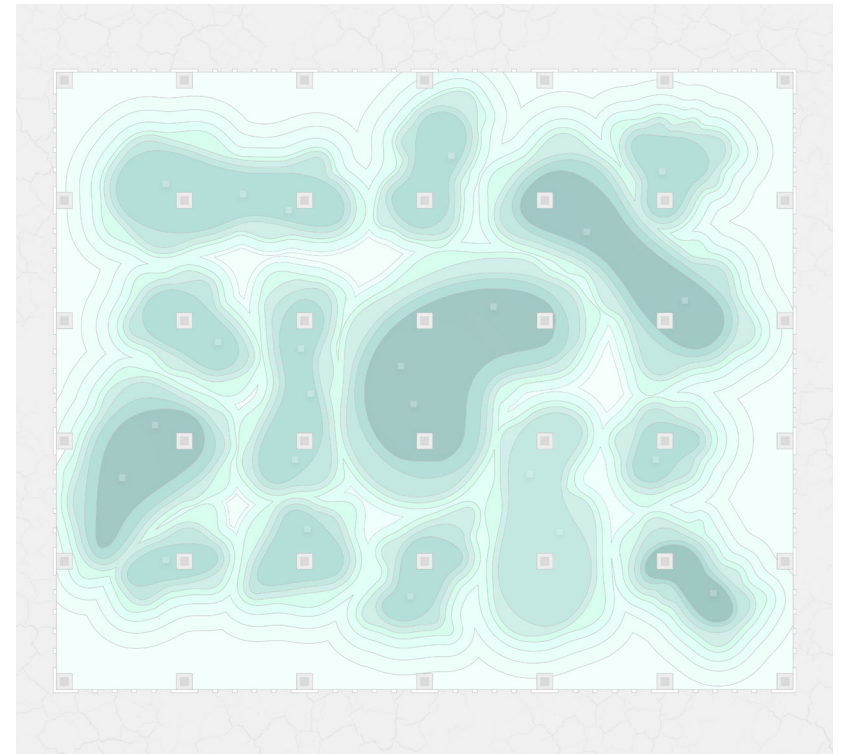
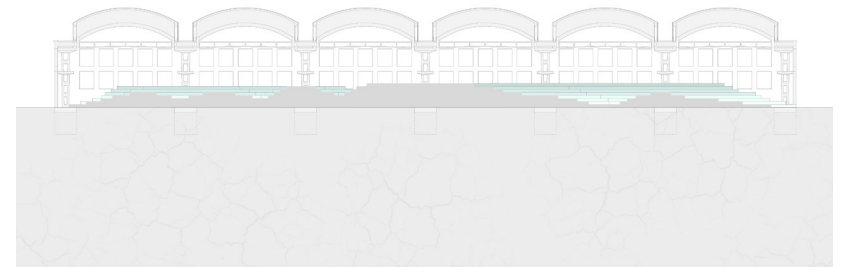
Kiállító táj

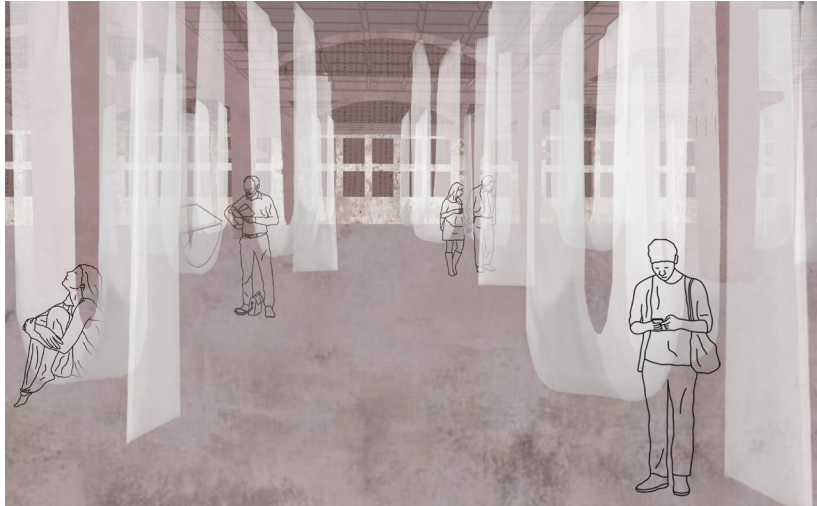
Rostás Nikolett, Kiss Barnabás

A PACE kezdeményezése a különböző országok közötti kapcsolatteremtést helyezi a középpontba, egyfajta térképként tekinthetünk rá, amely áthidalja a szakadékokat, útmutatást és ismereteket nyújt, feloldja a különböző nemzetiségű építészek és látogatók közötti korlátokat. Kiállításunk során a látogatók sajátos módon fedezhetik fel a Közép-európai kortárs középületeket.

Koncepciónk középpontjában egy dimbes-dombos táj áll, amely megtöri a csarnok szigorú szabályosságát, a táj tervezésekor egy, a csarnok területén elhelyezkedő vaktérképet vettünk alapul.

A belépést követően az épületek megismerése előtt először az izgalmas belső tér élménye fogad, amely során mindenki az általa választott útvonal alapján mászhatja meg a tájat. A különálló, ám mégis egy egységet alkotó dombokon a látogatók felfelé haladva egyre többet tudnak meg a kiállításról, ahogy magasabbra érnek, a kiállított tárgyak afféle útkokat rejtő ládikákként jelennek meg a térképszerű tájon. A területet minden irányból természetes fény járja át, a túrázók a természetben érezhetik magukat a napszakok változásával.

Lebegés / Emissio

Köppány Bernadett, Tokai Vivien

A kiállítás célja, hogy a látogatók a PACE pályázatban résztvevő közép-európai középületeket letisztult, egységes módon és kényelmesen ismerhessék meg az egykori Kismotor- és Gépgyár üzem falai között.

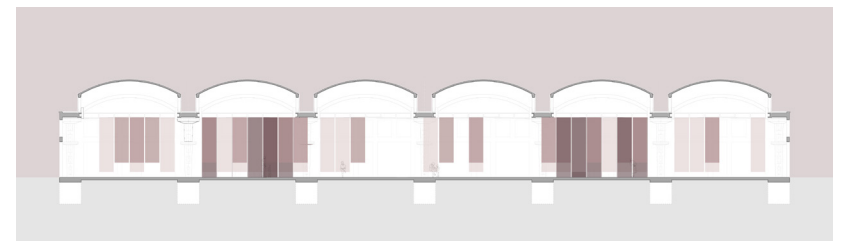
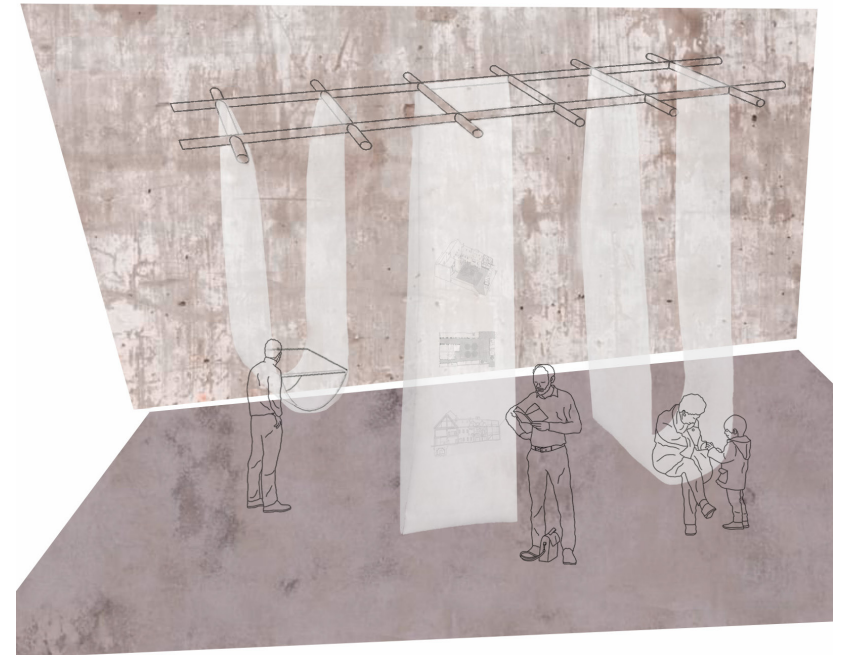
A koncepció alapjául a textilek és a fény játéka szolgált, melyet a csarnokszerkezet raszterrendszerének további felosztásával, egy acélrácsszerkezet szabályos rendszerére húztuk fel.

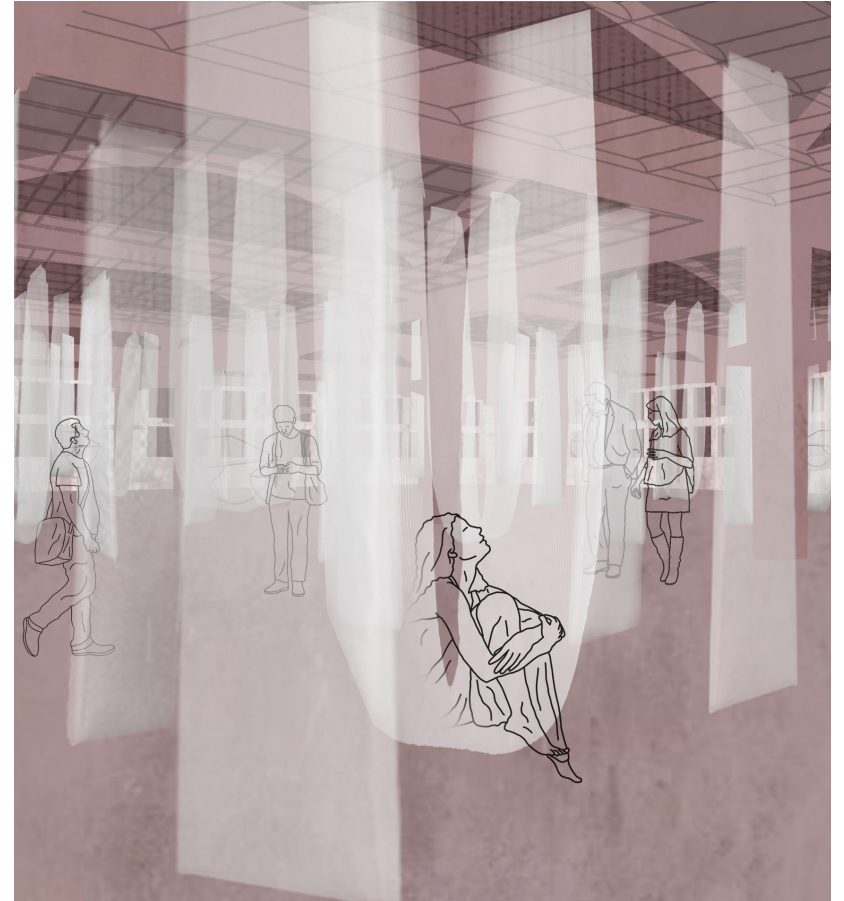
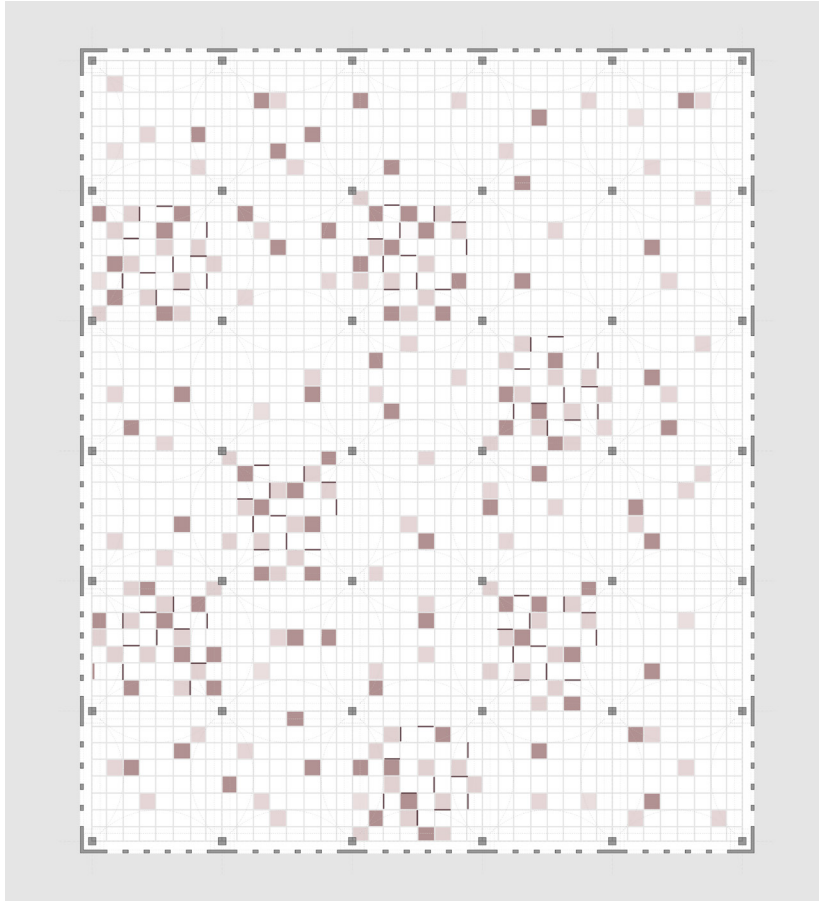
Az elhelyezett szerkezetről a textilek különböző magasságokból való belógatásával kialakult hatás a lebegés érzetét kelti. Egyetlen szövet sem érintkezik a talajjal, és más-más funkciót látnak el annak megfelelően, hogy milyen arányban lógnak be a csarnok terébe. Így a rendszerben három funkciójú textil különbözőtünk meg, az első a leghosszabban, a padló szint felett pár

centiméterig belógó, az információt hordozza; a második ülőmagasságig belógó, mint pihenő működik, és a harmadik törzsmagasságig lógó pedig a kiállított makettek, és egyéb épületekre jellemző tárgyakat tartja egy kis fém szerkezet segítségével.

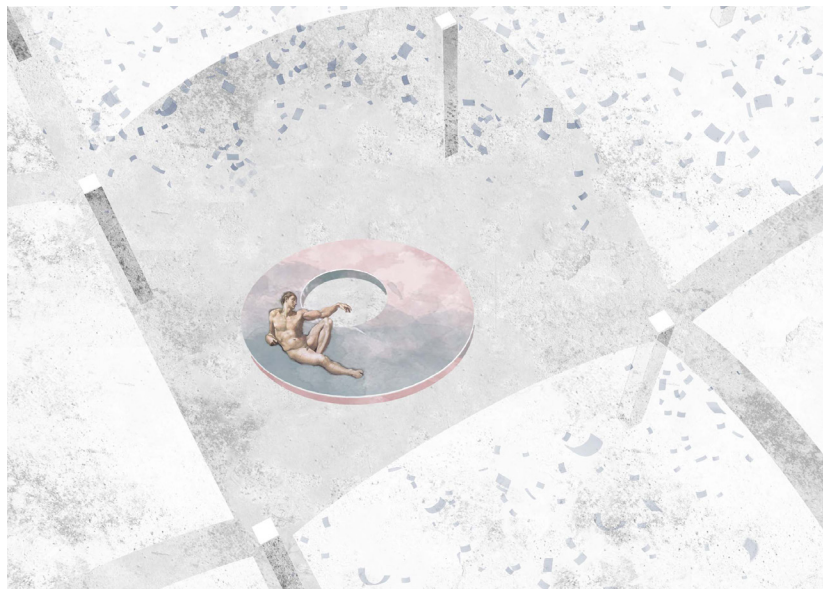
Ennek a három típusnak a különböző sűrűségben való elhelyezése alakítja ki a kiállítás terét. Hét nagyobb gócpont alakul ki a kiválasztott hívószavak körül, melyekhez a 27 épületet csoportosítottuk. Ez a hét hívószó a következő: anyag, áthatás, barlang, emlék, múlt, nyers, szerkezet.

A csarnokszerkezet és a benne lebegő kiállítás új térélménnyel gazdagítja a látogatók világát, mialatt megismerik a környező országok által a pályázatra választott épületeit.

Sezlony

Gunther Ágota, Madarász Zsuzsanna

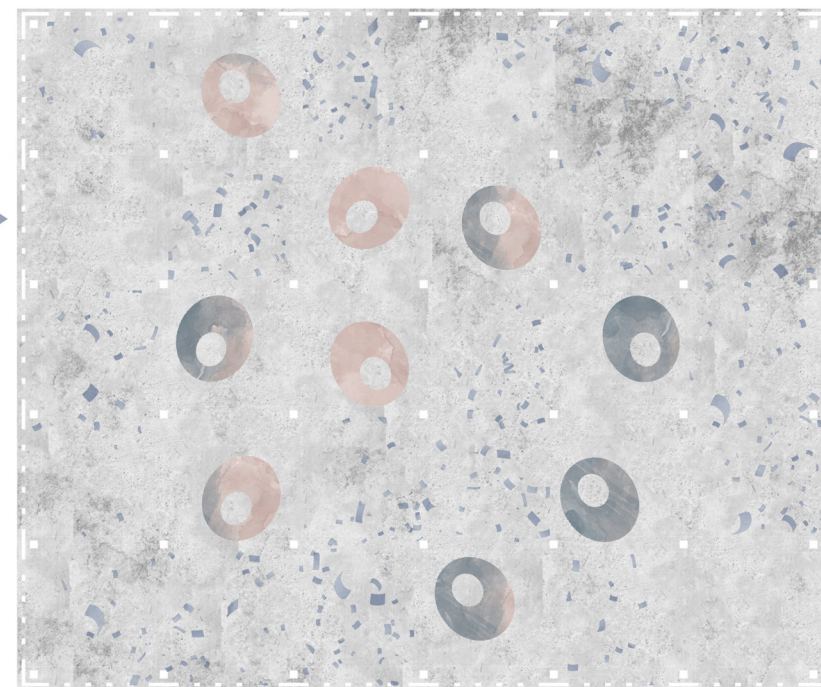
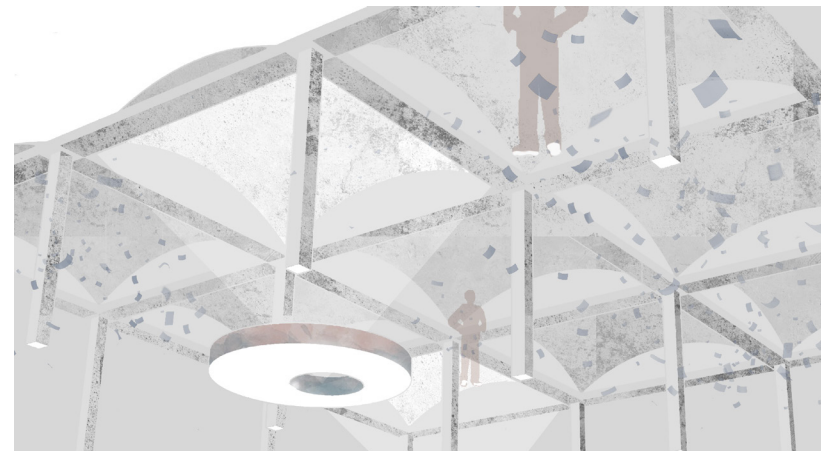
A kiállítási tér, egy rét, ahol dúskáló virágok között merenghet az ember. Ha kedve támad, lehuppanhat egy tisztáson a fűbe és csodálhatja a felhőket az égen, mialatt figyelmes lehet a természet csendjére.

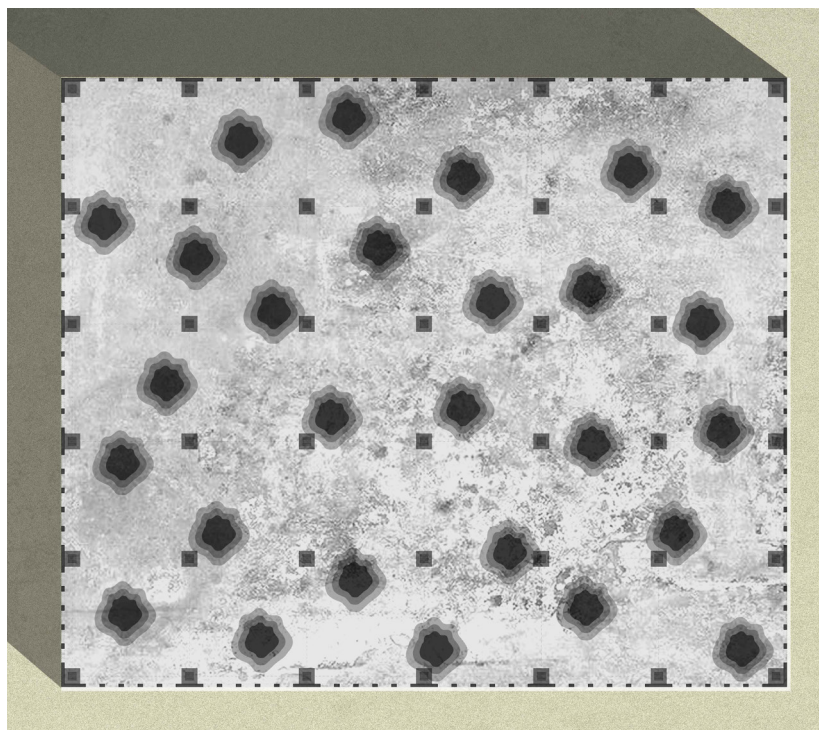
A kiállítás koncepciója, hogy a kiválasztott, kategorizált épületek tereibe a látogató beecsöppenne atmoszférájukat is átélhesse. A virágok információkat tartalmazó kártyák és makettek, melyeket függőlegesen rögzítettünk damillal a padló és a plafon között. Ezek, mint a széteresztett konfettik lebegnek a csarnok különböző magasságaiban. A raszteres rendszerben elhelyezett lágy tapintású sezlonyok biztosítják a vibráló réten a tisztásokat, a megpihenéshez. A kilenc bútor mindegyike egy-egy országot képvisel. A csarnok minden

négyzethálójában megtalálható cschsvég boltozat képi az eget, ami elénk tárul, ha leheveredünk az előbb említett enteriőr elemekre.

Az asszociációban a felhőket a mozgóképek adják, ezek láthatóságát az oldalirányú bevilágítók sötétítésével érjük el. A vetített anyag tartalma hangsúlyos, egymástól eltérő, de nem egzakt építészeti eszközöket tár elénk. Könnyed befogadásukat lágy hangeffektek teszik lehetővé, kihasználva a tér akusztikáját.

A lepakolt sezlonyok és a szétszórt informatív konfettik, - melyek betöltik a hatalmas, összefüggő ipari csarnok terét - alkotják együttesen a közegot, ahol a látogató eldöntheti, melyik virágot fedezi fel és hol pihen meg.

Anyag + forma = építészet?

Fűrös András, Imre Sára

Gondolatébresztő kiállításunk a fent említett kérdésre keresi a választ. Ennyiből állna az építészet? Ha nem, mi hiányzik még a teljességhez? Célunk rávilágítani, hogy csupán az anyagi és formai jellemző önmagában nem determinálja az adott épület identitását. Ennél többre van szükség.

A kiállítás téri felépítését az egyes épületekre jellemző anyagokból összeálló építőanyag-halmok és a rajtuk keresztül vezető utak határozzák meg.

Az egyes dombok az adott épület anyagaiból állnak össze, és tetejükön az épület kontúrja, mint egy üres váz jelenik meg. A látogató csak a dombra felérve tud meg többet az épületről és a mögötte rejlő gondolatról.

vendégség- ben otthon

Második feladat – House of Art Ceske Budejovice

“A tradíció, a „trado” „tradite” latin szó jelentése: „tovább adni”. Ahhoz, hogy valamit tovább tudjunk adni, ami a miénk is, ami a mi ittlétünk tanúsága, ahhoz előbb meg kell keresnünk, fel kell fedeznünk, meg kell találnunk azt a valamit. Amikor valamit változatlanul adunk tovább, vagy azt hisszük, hogy ex-nihilo, a semmiből hoztunk létre valamit, egyaránt a múlt foglyai maradunk. Az első esetben tudunk róla, valamilyen megfontolásból, vagy jobb híján tesszük, amit teszünk, a másodikban ártatlanul, öntudatlanul és észrevétlenül. A hagyomány sohasem norma, hanem a megértés közege, amelyben mindig szükségszerűen benne vagyunk.” (Pazár Béla)

A félév második felében a rangos cseh építészeti kiállítóhely (House of Art Ceské Budejovice) valóságos tereibe tervezünk fiktív kiállítást Janáky Istvánról.

A feladat során Janáky életművét (vagy 1-1 házat, korszakát vagy akár a tervezés mellett egyéb tevékenységét) bemutató kiállítást kellett tervezni, a terv fejlődését ebben az esetben is óráról órára a végző tervhez közelítő feladatok segítették. Megközelítésünket meghatározta, hogy a Janákyval való ismerkedést kiemelkedő és megkerülhetetlen szövegekkel kezdtük, egy-egy szöveg szemináriumi jellegű feldolgozása és bemutatása az alkotásoknál is árnyaltabb és pontosabb képet rajzolt Janáky Istvánról.

Vizit – Mivel tölti az idejét Janáky?

Gyöngyösi Eszter, Nagy Olivér

Kiállításunk fókuszába elsősorban nem Janáky természethez és a művészetekhez fűződő viszonya került. Izgalmas történeteket, Janákyra jellemző motívumokat kerestünk, amelyek végigkísérték pályáját. Hogy példát is mondjunk: nagyon sokáig csak biciklivel közlekedett, fiával lepkevadászaton vett részt, ha "akkor" nem száll le a villamosról, ma festőművészként ismernénk, és füleinek nem volt kellemesebb dallam, mint a barokk zene. A kiragadott motívumokat szobákba rendeztük.

1: A megérkezés helyszíne. A falakon Janákyról szóló kis történetek vannak, melyekből kiderül, hogy az akkor, mikor. A sarokban két elkészült könyve olvasható. A terem közepén szobabiciklivel "körbetekkerhetünk" olyan falvakon, ahol Janáky kedvenc épületeit gyűjtötte.

2: A Janáky névről egyből a gyönyörűen

kidolgozott építészeti grafikákra gondolunk, ezt a szobában szereplő természet ihlette sorozatokon fejlesztette ki. Az állványokon kiállított képek alatt a látogató kipróbálhatja saját képességeit, az elkészült munkát pedig hazaviheti emléke.

3: A szoba lepkeháznak van kialakítva, amely a középső falak mentén átjárja a kiállítóteret, pont ahogy a természet szeretete Janáky munkásságát.

4: A teremben lévő rajzasztalokon egyetlen épület tervének minden rajza szerepel, kezdve az alaprajzoktól, egészen az ereszcatorna üstjéig, mely bemutatja, hogy milyen gondossággal készültek a házai.

5: A bejárás alatt végig barokk zene szól, ebben a szobában viszont fejhallgatókkal a legkedvesebb művei hallhatók, miközben VR szemüvegekkel néhány elkészült épületébe pillanthatunk be.

Kirakódsdi

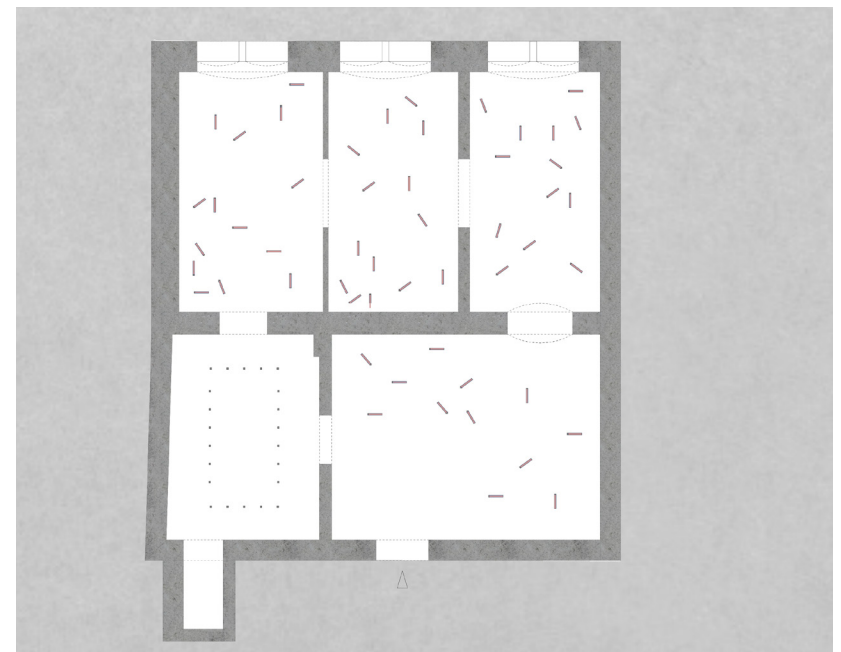
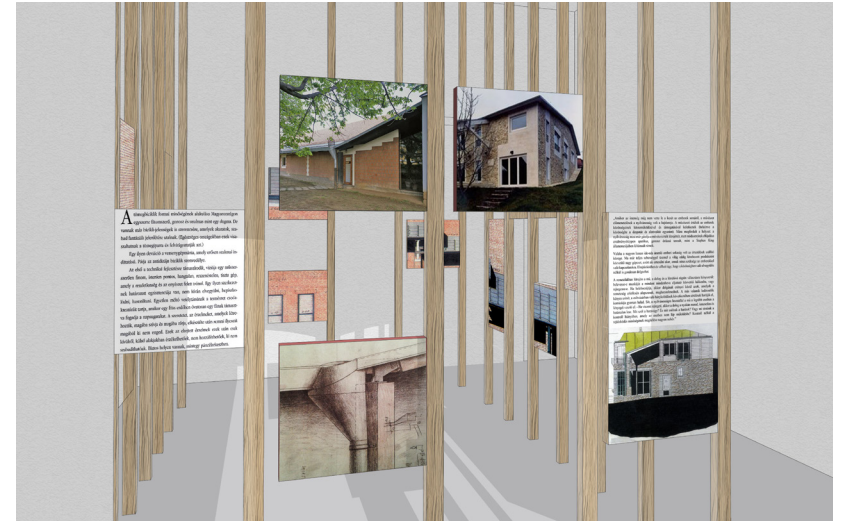
Gátl Renáta Dóra, Szilágyi Eszter

Ismerd meg Janáky István munkásságát játékos formában!

A feladat az összekeveredett információk rendszerezése. Ehhez a kiállítótér négy termében található táblákat a megfelelő helyre kell helyezni az ötödik teremben. Segítségül az összetartozó művek azonos színű szegéllyel rendelkeznek, így minden elem helye könnyen megtalálható. Minél több tábla kerül a helyére, annál teljesebb lesz a kép. A táblák külső oldalán az egymás felett elhelyezkedő rajz, fénykép és szövegrészlet bemutatja Janáky István egy-egy megvalósult

épületét. A belső oldalon pedig négy nagyobb kép kezd lassan összeállni: egy épület négy homlokzata alakítható ki, így biztosítva a kiállítás folyamatos körforgását. Az aktuális képhez fel nem használt táblák a termekben további információval szolgálnak.

A kiállítás sajátossága, hogy nem állandó, folyton változik, különböző időpontokban más és más struktúrát alkot, de minden formában élénk tárul Janáky István munkásságának egy-egy darabja.

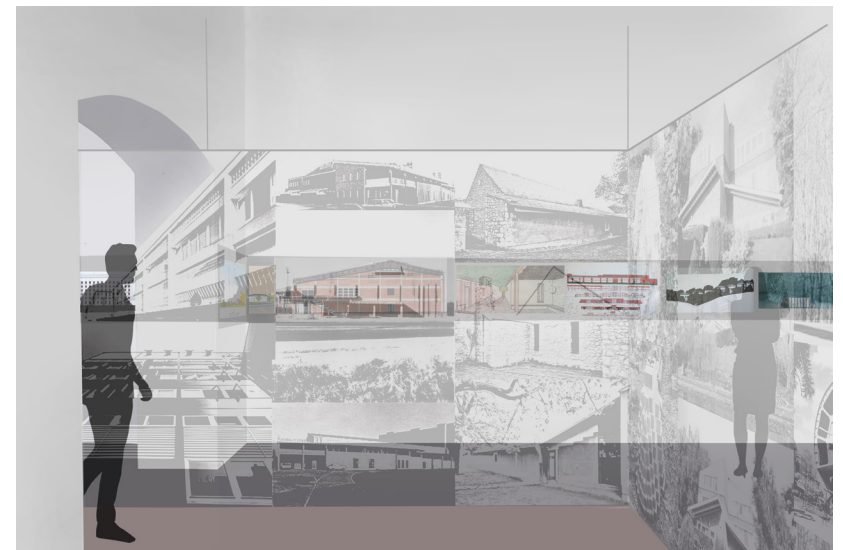
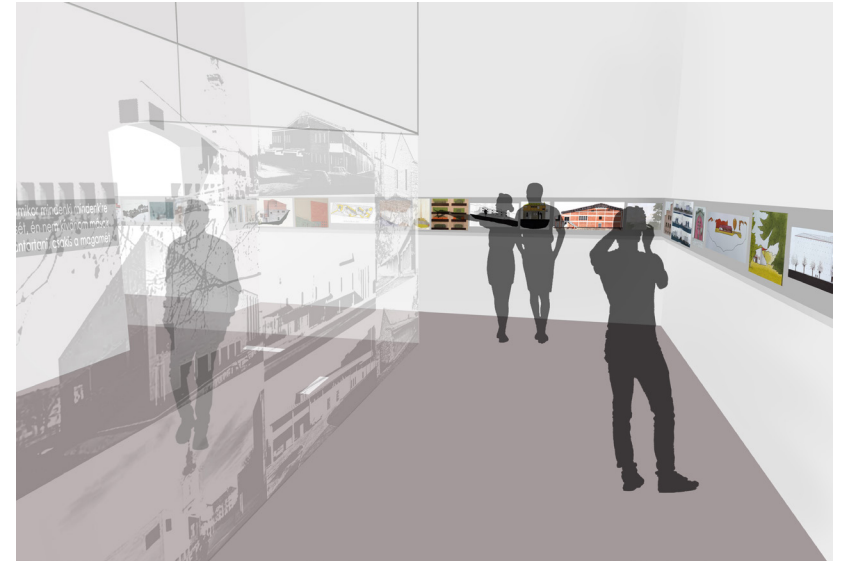

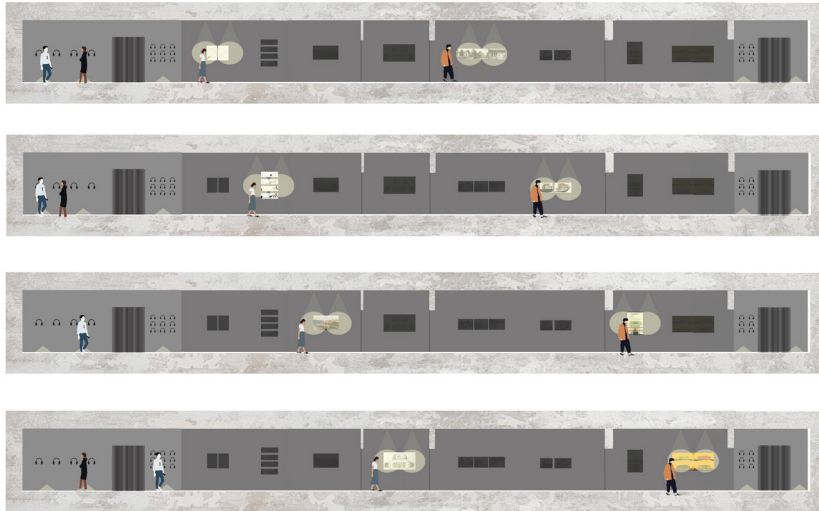
Nézőpont

Léstyán Enikő, Orosz Helga

Janáky István által hátrahagyott életmű olyan sokszínű, hogy egyetlen kiállítás kevés arra, hogy az ide látogatók átfogó képet kapjanak személyiségéről és munkásságáról. A kiállításunk célja nem az életmű bemutatása, vagy a tervek teljeskörű ismertetése. Olyan összefüggésekre szeretne rávilágítani munkáin keresztül, melyek magát az építészeti tevékenységet is közelebb hozzák és befogadóbbá teszik az ide látogatók számára. Janáky sokoldalúságán keresztül tökéletesen érzékelhető az építészet és művészet szoros és elválaszthatatlan kapcsolata. A nézőknek lehetőségük nyílik más és más nézőpontokból, más és más kontextusból megismerni a műveket. A termeket egy kifésztett függöny választja

ketté, melyen Janáky által tervezett és megépült épületek fotói láthatók. Ha a kiállítótér felől nézünk a függönyre, az átlátszó anyag mögött egy idézetet találunk mely tovább bővíti a képek mondanivalóját. Ha az olvasott szöveg felkellette az érdeklődésünket, lehetőségünk van a teljes írást / könyvet a kezünkbe venni és egy kényelmes párnára leülve elmélyedni benne a függönnyel elhatárolt belső térben. Ha pedig innen tekintünk a külső tér felé, a függöny túloldalán a mester rajzai tűnnek fel. A kiállítás különlegessége, hogy több olyan nézőpont is van, ahol a fénykép és a rajz egy adott épületről tökéletes fedésben látszódik, így tovább fokozva a megismerés élményét.

Egy út Janákyval

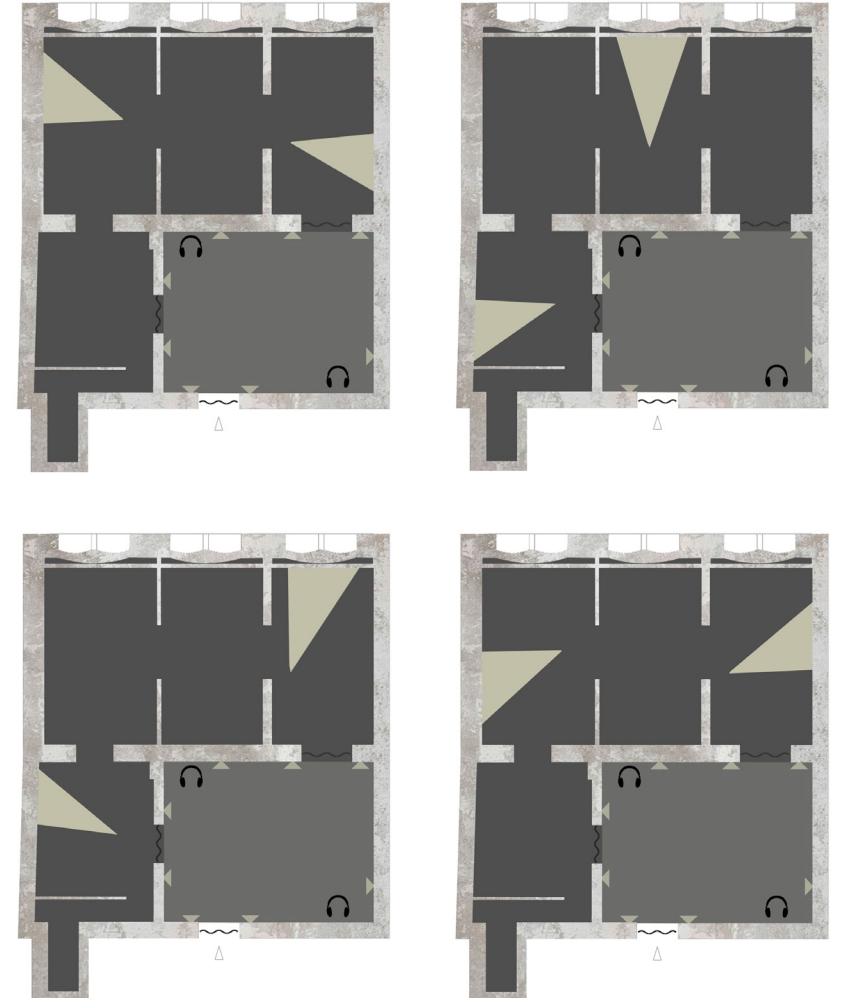
Czap Tímea, Szvath Réka

A kiállítás egy kocsiútra hívja a látogatót, egy autópályára, Janákyval, a Polo hátsó ülésére. A megállókat a mindennapjait jellemző beszélgetések témái jelentik. Úgy, mint az egyetem, a diákjai, a kritikái, a természet szeretete, a számára fontos építészeti témák: ösztönös építész, ravatalozók, családi házak. Ahogy haladunk a kiállító termekben a homályos térben folyamatosan mozgásérzékelős fények kapcsolnak fel, megvilágítva következő megállókat. A megvilágítás egy autó fényszórójára emlékeztet minket formájával. Az út betekintést enged Janáky sokszínűségébe és mindennapjaiba.

A látogatók egy-egy fejhallgatón keresztül (angolul és magyarul) hallhatják magát a mestert, és

tanítványait, ahogy mesélnek az egyes termekhez kötődő témákról. Pont, mint egy autópályán, a történet is úgy csapong az építészeti témák és a személyesebb történetek között, így fokozatosan ismertetik meg Janákyt a látogatókkal.

A belépéskor a fogadó szobában Janáky tanítványai fogadnak minket a fejhallgatókon keresztül. Mesélnek az együtt töltött időről, a közös utazásairól. A kiállítás végén, visszaérve a legelső szobába, pedig maga a látogató mesélhet az utazásáról Janákyval, így a látogatók diktafonok segítségével meghallgathatják egymás véleményét is a kiállításról és erről a különleges utazásról.

Túl a terveken

Rostás Nikolett, Kiss Barnabás

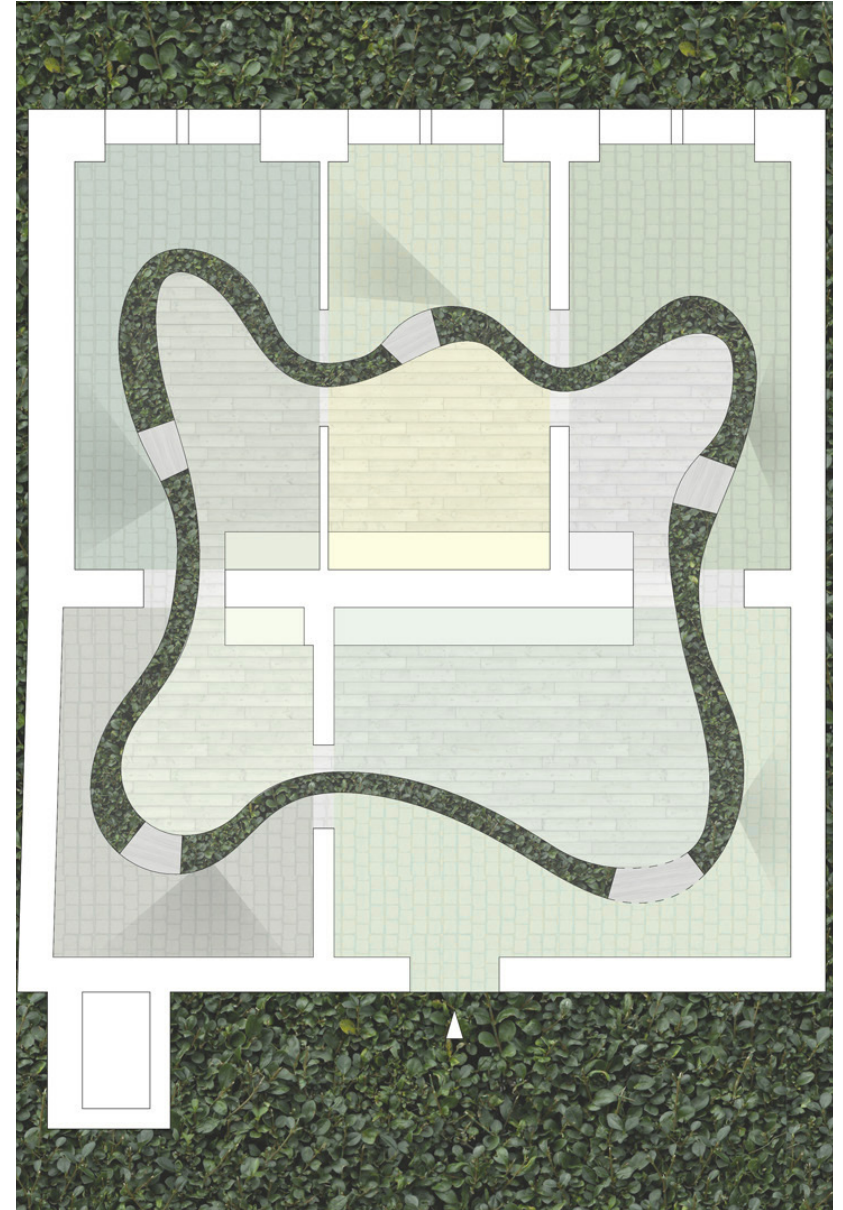
Janáky István alkotási folyamatának meghatározó eleme a rajz. Nem egyszerű műszaki eszköz, mely leíró jellegű, pontos utasításokat rögzítő. Ennél sokkal árnyaltabb szerepet szán neki: az épület karaktere, a részletekben rejlő egyedi ízek, hangulatok, mind a grafikába kódoltak. Nem bízza az építést véletlenre! A legapróbb részletekig mindent kótáz! Számos kimagasló minőségben megrajzolt terve azonban nem épült meg, ezeket szeretnénk a megépültek mellett egyenértékűen bemutatni. Tapasztaljuk meg ezt a kettős élményt – ez a kiállítás elsődleges célja: egy izig végig festő – építész különlegesen élénk, intenzív, sajátos nyelvzetének megismertetése!

A kiállítóteret két részre bontanánk, a belépést követően a tervek tárulkoznának fel a látogatók előtt, amelyeket egy körbe tekeredő sövény választana el a megépült épületeitől. A sövényt Janáky hőmezővási helyi Művelődési Központ tervében megrajzolt sövény kerítése, valamint az általa organikusnak vélelmezett építészethez való szoros kapcsolata inspirálta. Egy sövény nevelése gondosságot, odafigyelést érdemel, ezt állítanánk

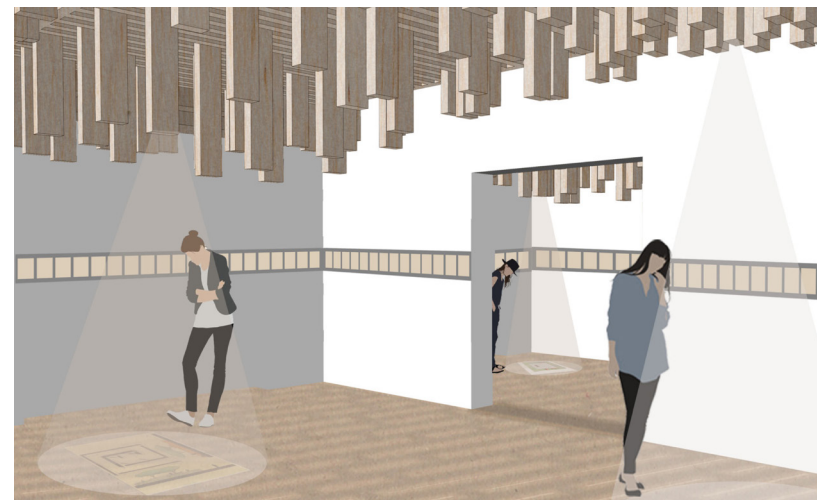
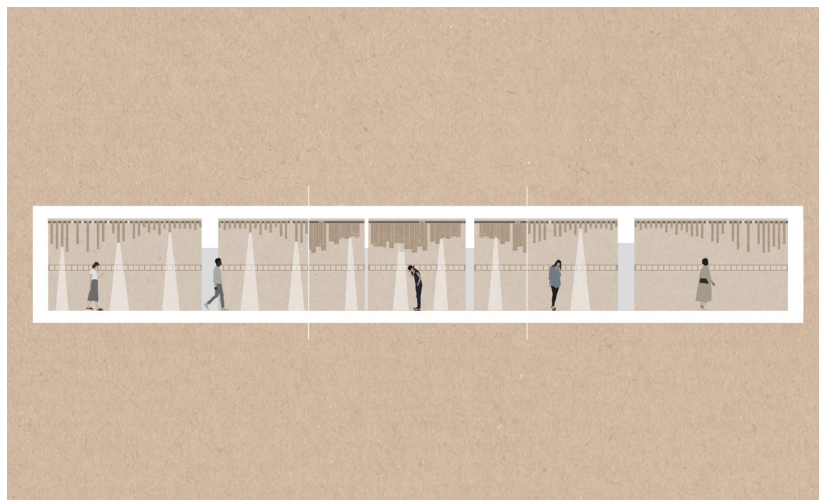
párhuzamba Janáky kötődését saját terveivel. A sövény kaspója minden szobában egy helyen paddá alakulna, így az átlátás révén átmeneti terek jönnek létre.

A kanyargó útvonal elején egy kapu helyezkedne el a sövényben, itt egy küszöb választaná el a kinti, macskaköves környezetet és biztosítaná az átjárást a belső oldalon elhelyezendő megépült tervekhez, amelyek makett formában kerülnének kiállításra a tervek sarkaiban. A makettek egy lapozgatható 3D-s könyvként mutatnák be a házak egy-egy jellemző részletét.

A sövény külső részén a tervek egy-egy falfelületet foglalnának el. Az adott tervek vetítve jelenlének meg, ezek körül a hangulatot megjelenítő festmények, kiegészítések segítenék a látogatókat a tervek megértésében. Ezeket a vele dolgozó, őt ismerő építészek/művészek festhetnék fel a falra és egy környezetet is készíthetnének a saját elgondolásuk szerint. A tervek pontos megnevezése és egyéb szóveges információk a sövénybe helyezett táblákról olvashatók.

Janáky erdeje

Köppány Bernadett, Tokai Vivien

A koncepciónk középpontjában ifj. Janáky István ravatalozók irányába elmélyült munkássága áll. Építészetének fontos eleme volt a természet és a tér kapcsolata, így ez adta az installáció alapját a fát, amely szintén megjelenik ravatalozóinak terveiben.

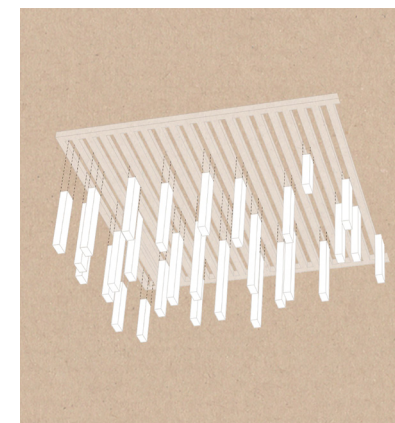
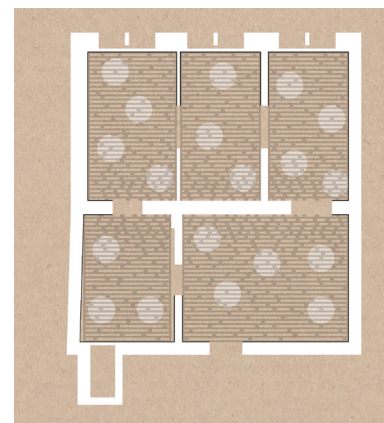
A kiállító teremben egy óriás instalált lombkorona alatt ismerhetjük meg a mester néhány fontosabb művét. A kiállítás során a falon körbefutva megtekinthetjük Janáky dokumentálásai alatt készített képeit. A mester saját szemszögéből szemlélhetjük meg a vidéki gyűjtemény megannyi darabját.

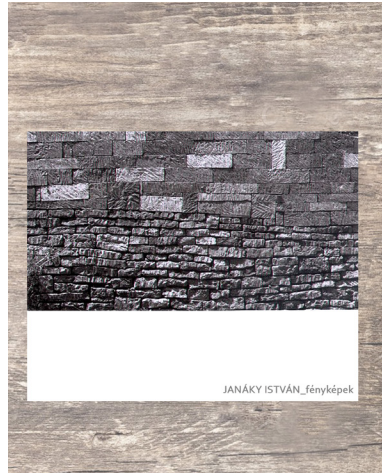
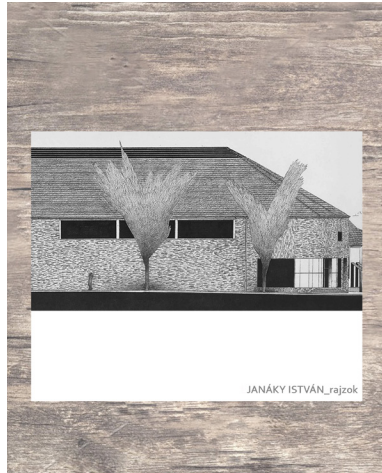
A tér első felében a mesterről alkotott képet, az életét és megannyi építészet melletti tevékenységét

ismerhetjük meg, az élénk táruló padlóra vetített képek, szövegrészeket segítségével, melyeket saját kedvünk szerint olvashatunk, nézhetünk végig.

Ha általánosan sikerült képet kapunk a művészet megannyi formájának köszönhetően, akkor tovább haladva megismerhetjük Janáky három kiemelkedő ravatalozó tervét. Egy-egy teremben az adott terv rajzai, és az azok mögött rejlő gondolatok jelennek meg az ember lábai elé helyezve.

A mester munkájának megismerése alatt a teremről teremre végig kísérő installáció sűrűsödő-ritkuló hullámszáma, a szerkezeten átszűrődő fények mind a fák lombjai alatt való boklászás érzetét keltik.

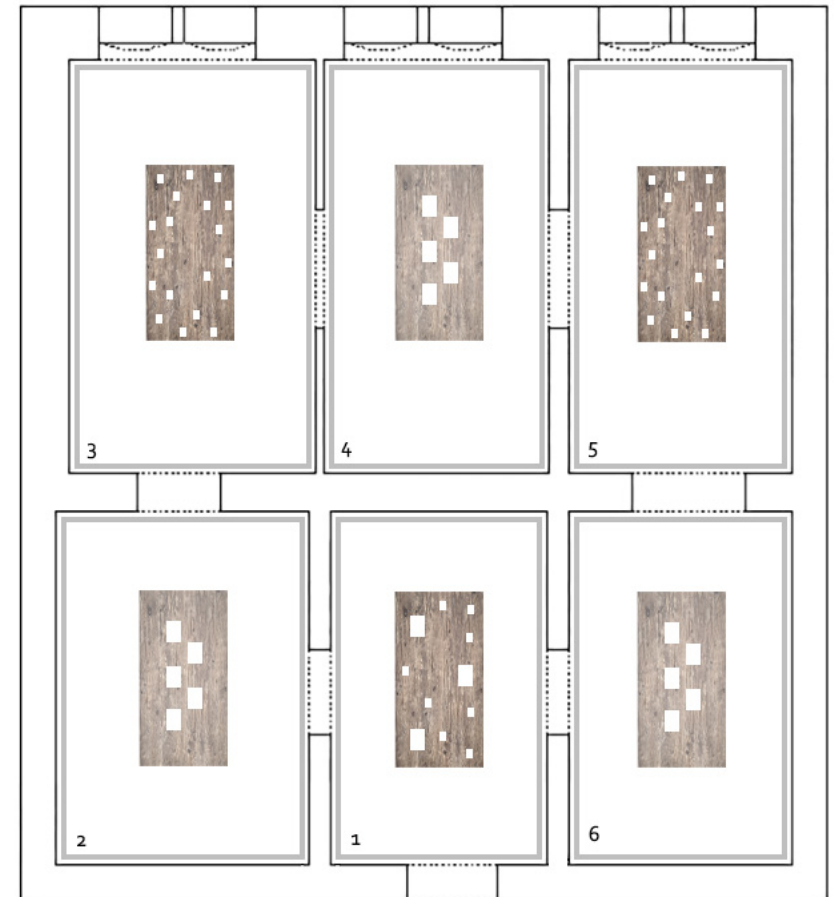
Elmosódott határok

Gunther Ágota, Madarász Zsuzsanna

Janáky Istvánt számtalan dolog érdekelte az építészetén kívül: grafika, festészet, természet, írás, zene, fényképezés, tanítás és sorolhatnánk még. Az említett tevékenységek és Janáky építésze egymásra nagy hatással voltak, nem lehet őket teljesen külön választani, ezt a gondolatot sugallja a kiállítás címe is: elmosódott határok. A koncepciónk során a rendelkezésünkre álló teret egy ideiglenes válaszfal segítségével hat egységes helyiségre osztottuk, melyek hat különböző témát karolnak fel.

Mindegyik teremben a falak mentén, az elmosódott határok szimbólumaként függönyök lógnak. A könnyed, átlátszó, tüllszerű függönyök Janáky jellegzetes fa ábrázolása köszön vissza. A hat tér közepén nyers fűdeszkák egymásra helyezésével asztalok vannak kialakítva, két eltérő magasságban. Az egyszerű bútor alkalmatosságra azért esett a választásunk, hogy az igénybe vett faanyagot a kiállítás befejezésével újra fel lehessen használni. A magasságbeli különbségek lehetővé teszik, hogy asztalok klasszikus szerepükből kilépve, egyes helyiségekben padként funkcionáljanak.

A kiállítóterbe megérkezve Janáky István jellegzetes tárgyai fogadnak bennünket, köztük a Leica fényképezőgépe, a Motorola telefonja, vagy éppen a Faber-Castell akvarell ceruza készlete. A második helyiségben a tervrajzaiból, grafikáiból összeállított kiadványt lehet fellapozni, az alacsonyabban kialakított bútorra ülve. Továbbhaladva egy lepke gyűjtemény táru elénk, fiával ugyanis kedvelt közös elfoglaltságuk volt a lepkegyűjtés. A negyedik helyiségben gondosan összeválogatott irományai olvashatóak el, melyeket fordítást követően szintén kötetbe foglalnák. Az ötödik teremben az általa kedvelt barokk zenét tartalmazó kazettáit lehet szemügyre venni és akár bele-bele hallgatni. Az utolsó helyiségben az ösztönös építészetről Janáky által megörökített fényképeket lehet megcsodálni, szintén összefűzött formában. Szeretnénk, hogy az idelátogatók Janáky Istvánt ne kizárólag mint kiváló építész vigyék magukkal, hanem belecseppjenek a hétköznapjaiba, szabadidejébe, gondolataiba. Esetleg utazzanak vele képzeletben, az autójában valamelyik kazettát hallgatva, s így a kiállítás végére egész közeli ismerősükké váljon.

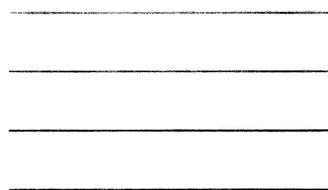
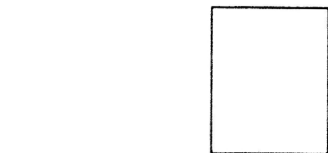

Szépízlés

Janáky Istvánt egész életében foglalkoztatta azoknak az építészei, akiknek nincs pénze építést fogadni. Bevallása szerint sok rémes dolog született ezek között, de mellette sok remekmű is, melyek egyfajta köznépi ösztönnek köszönhetőek, amit nem befolyásol az építészettörténet ismerete. A mester sok időt szentelt ezeknek az ösztönösen épült remekműveknek az összegyűjtésére. Fiat Polójába ülve egy Leica géppel járta körbe az országot és fotózta végig az út során felfedezett házakat, melyeket később „Az építészeti szépség rejtékei Magyarországon” művében publikált is.

Ennek a folyamatnak nyomán jött létre az alábbi gyűjtés is, de más módon, más technikával. Pályázat útján érkeztek képek az ország több pontjáról, melyek a pályázat feltételeinek megfelelően készültek. Közülük 92 került kiállításra. Cél az építészeti értékek felfedezése és a szem trenírozása, mivel – ahogy Janáky maga is mondta – „Az ízlést karban kell tartani”.

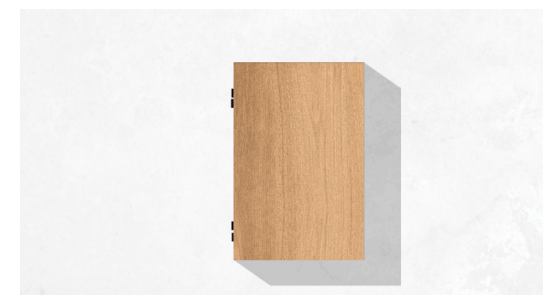
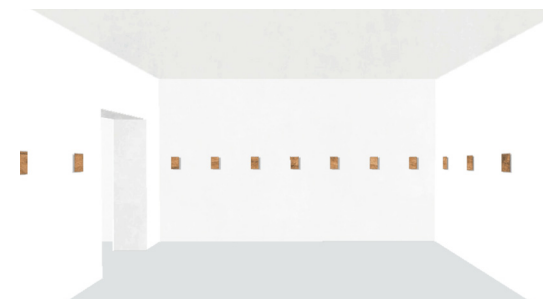
Szépízlés

Fűrös András, Imre Sára

Janáky Istvánt egész életében foglalkoztatta azoknak az építészei, akiknek nincs pénze építést fogadni. Bevallása szerint sok rémes dolog született ezek között, de mellette sok remekmű is, melyek egyfajta köznépi ösztönnek köszönhetőek, amit nem befolyásol az építészettörténet ismerete. A mester sok időt szentelt ezeknek az ösztönösen épült remekműveknek az összegyűjtésére. Fiat Polójába ülve egy Leica géppel járta körbe az országot és fotózta végig az út során felfedezett házakat, melyeket később „Az építészeti szépség

rejtékei Magyarországon” című művében publikált is.

Ennek a folyamatnak nyomán jött létre az alábbi gyűjtés is, de más módon, más technikával. Pályázat útján érkeztek képek az ország több pontjáról, melyek a pályázat feltételeinek megfelelően készültek. Közülük 92 került kiállításra. Cél az építészeti értékek felfedezése és a szem trenírozása, mivel – ahogy Janáky maga is mondta – „Az ízlést karban kell tartani”.

62

63

A kiadvány a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jött létre a Közösségi Építészetért Alapítvány "Kelet-középeurópai mesterkurzus megvalósítására a BME Építészmérnöki kara Középülettervezési tanszéke III-V. évfolyam számára, valamint kapcsolódó kiadványra" című, 101108/00505 pályázati azonosítójú pályázat részeként.

Tanszéki Terv 1.
BME Középülettervezési Tanszék

2020 Budapest

Szerkesztő
Kronavetter Péter DLA

A tárgy oktatói
Bartha András DLA
Beke András
Fazekas Katalin DLA
Fejérdy Péter DLA
Karácsony Tamás DLA
Klobusovszki Péter DLA
Kronavetter Péter DLA
Szabó Péter

Meghívott előadók
Fazekas Katalin DLA – építész, Kettőpera Stúdió
Biri Balázs – építész, Hetedik Műterem
Ember Sári – képzőművész
Haba Péter PhD – építész, művészettörténész
Hámori Péter és Guba Sándor – építészek
Barcza Dániel DLA – tájépítész
Herczeg Tamás DLA – építész

A tárgy hallgatói
Ábrahám-Fűrös András
Czap Tímea
Gaál Renáta Dóra
Gunther Ágota Anikó
Gyöngyösi Eszter
Imre Sára
Kiss Barnabás
Koppány Bernadett
Léstyán Enikő
Madarász Zsuzsa
Nagy Olivér
Orosz Helga
Rostás Nikolett
Szilágyi Eszter
Szvath Réka
Tokai Vivien

